

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 602/2020-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. decembra 2020 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a maloletej [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených advokátskou kanceláriou NIKU & partners, s. r. o., Prokopa Veľkého 51, Bratislava, v mene ktorej koná advokátka JUDr. Anna Niku, vo veci namietaného porušenia čl. 19 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Em 1/2018 (pôvodne sp. zn. 2 Em 2/2017) a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] a maloletej [REDAKOVANÉ] o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Argumentácia ústavnej sťažnosti

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. novembra 2020 elektronicky doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“) a maloletej [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“, obaja spolu aj „sťažovatelia“), vo veci namietaného porušenia čl. 19 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Em 1/2018 (pôvodne sp. zn. 2 Em 2/2017).

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že uznesením okresného súdu č. k. 3 P 187/2016-456 z 24. januára 2017 bol nariadený návrat sťažovateľky do krajiny jej obvyklého pobytu (do Fínskej republiky). Zároveň matke sťažovateľky [REDAKOVANÉ] (ďalej len „matka“) sa prikázalo vrátiť sťažovateľku na územie Fínskej republiky do 15 dní od právoplatnosti uznesenia. Napokon pre prípad, že by matka sťažovateľku nenavrátila, sťažovateľ bol oprávnený sťažovateľku prevziať s cieľom jej navrátenia na územie Fínskej republiky.

3. Uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 11 CoP 203/2017-540 z 31. mája 2017 bolo uznesenie okresného súdu v celom rozsahu potvrdené. Uznesenie okresného súdu v spojení s uznesením krajského súdu sa stalo právoplatným 31. mája 2017 a vykonateľnosť nadobudlo 30. júna 2017.

4. Uznesením ústavného súdu č. k. II. ÚS 443/2017-42 zo 6. júla 2017 bola odmietnutá ústavná sťažnosť podaná matkou proti uzneseniu krajského súdu č. k. 11 CoP 203/2017-540 z 31. mája 2017.

5. Vzhľadom na to, že matka odmietala dobrovoľne splniť právoplatne uloženú povinnosť a sťažovateľku navrátiť do krajiny jej obvyklého pobytu, sťažovateľ 7. júla 2017 podal na okresnom súde návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia.

6. Podaním z 3. augusta 2017 sťažovateľ prostredníctvom právneho zástupcu namietal postup okresného súdu a žiadal o urýchlené nariadenie výkonu rozhodnutia a jeho uskutočnenie.

7. Uznesením okresného súdu č. k. 2 Em 2/2017-37 z 8. augusta 2017 bol nariadený výkon rozhodnutia odňatím sťažovateľky matke a jej odovzdaním sťažovateľovi.

8. Na 10. august 2017 nariadil okresný súd realizáciu výkonu rozhodnutia odovzdaním sťažovateľky sťažovateľovi. Keďže sa matka a sťažovateľka nezdržiavali doma na [REDAKOVANÉ] v Bratislave, došlo k ukončeniu realizácie výkonu rozhodnutia aj napriek tomu, že z telefonického rozhovoru matky so zástupkyňou Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava p. [REDAKOVANÉ] sa sudkyňa okresného súdu dozvedela o tom, že matka sa nachádza v kancelárii jej právneho zástupcu. Sťažovateľ je preto presvedčený, že neexistoval objektívny dôvod na to, aby sa nepokračovalo v realizácii výkonu rozhodnutia. Konajúca sudkyňa okresného súdu však napriek tomu realizáciu výkonu rozhodnutia ukončila s tým, že „do kancelárie JUDr. [REDAKOVANÉ] sa nepôjde“. Došlo teda k predčasnému upusteniu od realizácie výkonu rozhodnutia.

9. Uznesením okresného súdu č. k. 2 Em 2/2017-138 z 19. októbra 2017 doručeným právnomu zástupcovi sťažovateľa 20. októbra 2017 bolo rozhodnuté o odklade výkonu rozhodnutia na obdobie 9 mesiacov od právoplatnosti uznesenia. Uznesením krajského súdu č. k. 21 CoE 37/2018-205 z 24. apríla 2018 bolo odvolanie sťažovateľa odmietnuté.

10. Vzhľadom na celkový priebeh vykonávacieho konania sťažovateľ 12. januára 2018 podal ústavnú sťažnosť proti porušovaniu čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Nálezom ústavného súdu č. k. IV. ÚS 155/2018-77 z 20. júna 2018 bolo vyslovené porušenie uvedených práv v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 2 Em 2/2017, okresnému súdu bolo prikázané, aby konal bez zbytočných prietáhov, a sťažovateľovi bolo priznané finančné zadosťučinenie v sume 500 €.

11. Uznesením okresného súdu č. k. 2 Em 2/2017-217 z 28. júna 2018 bolo rozhodnuté o prenesení miestnej príslušnosti na Okresný súd Banská Bystrica. Okresný súd Banská Bystrica vyslovil nesúhlas s prenesením príslušnosti a uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 17 NcC 14/2018-266 z 18. septembra 2018 bolo rozhodnuté o dôvodnosti nesúhlasu Okresného súdu Banská Bystrica s prenesením príslušnosti s tým, že miestne príslušným súdom na výkon rozhodnutia je okresný súd.

12. Sťažovateľ 2. októbra 2018 podal sťažnosť na postup okresného súdu v konaní pod sp. zn. 2 Em 2/2017, v ktorej namietal porušovanie svojho práva na prerokovanie veci

bez zbytočných prietáhov s tým, aby predsedníčka okresného súdu prijala opatrenia na odstránenie nedostatkov a na okamžitú realizáciu výkonu rozhodnutia.

13. Podaním zo 6. novembra 2018 sťažovateľ opakovane žiadal okresný súd o to isté a zároveň informoval o pomeroch, v ktorých sa podľa všetkého sťažovateľka v dôsledku správania a konania matky nachádza, s tým, že matka má v úmysle vystáhnovať sa z územia Slovenskej republiky, čo by mohlo ohroziť samotný výkon rozhodnutia. Z tohto dôvodu sťažovateľ žiadal o nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým by sa matke zakázalo opustiť so sťažovateľkou územie Slovenskej republiky. Na uvedené podanie sťažovateľa okresný súd nereagoval.

14. Uznesením okresného súdu sp. zn. 2 Em 1/2018 z 26. novembra 2018 bol návrh sťažovateľa na nariadenie neodkladného opatrenia vylúčený na samostatné konanie s tým, že sa „nehodí“ na spojenie s konaním o výkon rozhodnutia. O návrhu sťažovateľa na nariadenie neodkladného opatrenia nebolo rozhodnuté vôbec.

15. Sťažovateľ 24. januára 2019 podal opakovanú ústavnú sťažnosť proti porušovaniu čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru zo strany okresného súdu. Nálezom ústavného súdu č. k. I. ÚS 194/2019-67 zo 17. septembra 2019 bolo ústavnej sťažnosti vyhovené a sťažovateľovi bolo priznané finančné zadost'učinenie v sume 1 000 €.

16. Napriek citovaným nálezom ústavného súdu neprijal okresný súd žiadne opatrenia pre účely uskutočnenia výkonu rozhodnutia. Naopak, uznesením okresného súdu č. k. 2 Em 1/2018-430 z 29. novembra 2019 bol výkon rozhodnutia vyhlásený za neprípustný a konanie bolo zastavené s tým, že výkon rozhodnutia je vzhľadom na vážny následok núteného uskutočnenia výkonu na zdravý psychický vývin sťažovateľky, ktorý sa nepodarilo odstrániť, neprípustný, keďže smeruje proti jej záujmom.

17. Sťažovateľ podal proti uzneseniu okresného súdu odvolanie. Napriek jeho opakovaným výzvam toto nebolo predložené krajskému súdu.

18. Dňa 23. januára 2020 došlo k nútenej hospitalizácii matky na psychiatrickom oddelení Fakultnej nemocnice s poliklinikou [REDAKOVANÉ] (ďalej len „nemocnica“) na základe

privolania rýchlej zdravotnej pomoci zo strany polície. Zároveň sťažovateľka bola hospitalizovaná na detskom oddelení nemocnice. Sťažovateľ 24. januára 2020 sťažovateľku osobne prevzal priamo z nemocničného zariadenia potom, ako mu boli oznámené skutočnosti, ku ktorým došlo 23. januára 2020. Z úradných správ vyplývalo, že sťažovateľka nemala u matky dlhodobo vytvorené podmienky potrebné pre zdravý psychický a fyzický vývoj. Navyše, prenajímateľ rodinného domu, v ktorom matka so sťažovateľkou bývali, vyjadril 20. januára 2020 obavu, že matka trpí psychickou poruchou (na čo sťažovateľ predtým opakovane poukazoval).

19. Po zmene rodinných pomerov, ku ktorým došlo 23. januára 2020 (a ktoré sú popísané v bode 18), sťažovateľ po vyše roku 3. februára 2020 vzal návrh na nariadenie neodkladného opatrenia späť s poukazom na zmenu okolností, ktoré plynutím času vo veci nastali. Uznesením okresného súdu sp. zn. 3 P 167/2018 zo 17. februára 2020 bolo konanie zastavené.

20. Uznesením krajského súdu č. k. 18 CoE 34/2020-557 zo 17. júla 2020 bolo späťvzatie návrhu na nariadenie výkonu rozhodnutia pripustené, uznesenie okresného súdu č. k. 2 Em 1/2018-430 z 29. novembra 2019 zrušené a konanie zastavené. Uznesenie krajského súdu bolo právnomu zástupcovi sťažovateľa doručené 11. septembra 2020.

21. Sťažovatelia sú presvedčení, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Em 1/2018 (predtým pod sp. zn. 2 Em 2/2017) došlo k porušeniu ich označených práv, a to jednak neprimeranou dĺžkou vykonávacieho konania trvajúceho celkom 3 roky, ale tiež nesústreďenou a neefektívnou činnosťou okresného súdu, ktorou tento Abdikoval na svoju funkciu prijať všetky opatrenia spôsobilé výkon rozhodnutia umožniť. Postup okresného súdu nevedol k nastoleniu právnej istoty, ale práve naopak, k oddiaľovaniu tohto stavu. Okresný súd sťažovateľom neposkytol spravodlivú ochranu ich práv a oprávnených záujmov tým, že neprijal žiadne opatrenia smerujúce k vykonaniu právoplatného a vykonateľného rozhodnutia súdu. Konanie bolo ukončené napokon iba plynutím času, ktorý priniesol náhodnú (hoci zásadnú) zmenu rodinných pomerov. Došlo k zásadnému zásahu aj do práva sťažovateľov na rodinný život, pričom sťažovateľka bola dlhodobo

vystavená nevhodným životným podmienkam. Sťažovateľ bol de facto zbavený akýchkoľvek rodičovských práv k sťažovateľke po dobu 4 rokov.

22. Sťažovatelia požadujú, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy SR, na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na ochranu proti neoprávnenému zasahovaniu do súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 2Em/1/2018 (pôvodne 2Em/2/2017) porušené bolo.

2. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 10.000,- EUR, ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od doručenia nálezu.

3. Okresný súd Bratislava I je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 450,30 EUR na účet jeho právneho zástupcu do 2 mesiacov od doručenia nálezu.“

II.

Relevantná právna úprava a judikatúra

23. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

24. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

25. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,

c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,

d) ktorý je neprípustný,

e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,

f) ktorý je podaný oneskorene,

g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

26. Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

27. Na prerokovanie podanej ústavnej sťažnosti nie je daná právomoc ústavného súdu.

28. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane zákonných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

29. Sťažovatelia sú presvedčení, že jednak v dôsledku neprimeranej dĺžky vykonávacieho konania, ale aj v dôsledku nesústredenej a neefektívnej činnosti okresného súdu došlo napokon k nastoleniu stavu právnej istoty vlastne iba plynutím času, ktorý náhodne priniesol zásadnú zmenu rodinných pomerov, v dôsledku ktorej sťažovateľ dosiahol cieľ sledovaný výkonom rozhodnutia. Okresný súd neposkytol sťažovateľom spravodlivú ochranu ich práv a oprávnených záujmov, pričom došlo k zásadnému zásahu aj do práv sťažovateľov na rodinný život, v dôsledku čoho bola sťažovateľka dlhodobo

vystavená nevhodným životným podmienkam a sťažovateľ bol po dobu 4 rokov zbavený de facto akýchkoľvek rodičovských práv ku sťažovateľke.

30. Inými slovami, sťažovatelia tvrdia, že nesprávnym úradným postupom okresného súdu utrpeli nemateriálnu ujmu na svojich právach a na kompenzovanie tejto ujmy sa domáhajú priznania finančného zadosťučinenia v sume 10 000 €.

31. Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľom nič nebráni, aby sa svojich nárokov vyplývajúcich z tvrdeného nesprávneho úradného postupu okresného súdu (tak ako sú formulované v bode 21) domáhali postupom podľa osobitného zákona (zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). Možnosťou uplatňovania nárokov uvedeným postupom v nadväznosti na už spomenuté nálezy ústavného súdu, ktorými boli konštatované porušenia v predmetnom konaní, je zároveň vylúčená právomoc ústavného súdu o takýchto nárokoch sťažovateľov konať a rozhodnúť.

32. Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. decembra 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu